

Sygn. akt **IC 915/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Andrzej Kuryłek
Protokolant:	Sekr. Sądowy Ewa Kocielnik

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa **(...) sp. z o.o. z siedzibą w M.**

przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Zdrowia

o zapłatę

I. oddala powództwo,

II. zasądza od powódki (...) sp. z o.o. z siedzibą

w M. na rzecz Skarbu Państwa- Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polski 14 400 (czternaście tysięcy czterysta złotych) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

IC 915/16

UZASADNIENIE

Powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą w M. w pozwie z dnia 29 lutego 2016 r. zawarł żądanie zasądzenia od Skarbu Państwa – Wojewody (...) kwoty 5.000.000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za szkody jakie zostały wyrządzone w budynkach stanowiących własność jego poprzednika prawnego.

Pozwany w odpowiedzi na pozew z dnia 19 kwietnia 2016 r. wniósł o oddalenie powództwa w całości. Poza zarzutem błędnego oznaczenia przez powoda jednostki organizacyjnej pozwanego podniósł przeciwko żądaniu pozwu następujące zarzuty:

- braku legitymacji biernej pozwanego (braku przymiotu posiadacza),
- braku związku przyczynowego dochodzonej szkody z wydaniem decyzji nacjonalizacyjnej,
- braku legitymacji czynnej powoda (braku skutecznego nabycia przez powoda roszczeń odszkodowawczych od poprzednika prawnego),
- przedawnienia roszczenia,
- braku wykazania szkody.

Sad ustalił i zważył co następuje.

Żądanie powództwa jako oczywiście bezzasadne podlegało oddaleniu.

Powód odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego wiąże z faktem wydania przez Ministra Zdrowia w dniu 18 marca 1948 orzeczenia o przejęciu przedsiębiorstw (...), (...) i (...) na własność Państwa (tak pozew k.3, oświadczenie pełnomocnika na rozprawie w dniu 28 lipca 2017 r. k.356).

Wadliwość przedmiotowej decyzji rozumiana jako jej bezprawność została przez powoda wykazana, albowiem Decyzją z dnia 15 marca 2010 r. (k.41-65), częściowo zmienioną Decyzją z dnia 17 maja 2011 r. (k.17-40) Minister Zdrowia stwierdził nieważność orzeczenia Ministra Zdrowia z 18 marca 1948 r. m.in. w części dotyczącej przejęcia na własność Państwa przedsiębiorstwa (...) (pkt 1 decyzji, k.41).

W ocenie składu orzekającego, wbrew twierdzeniom pozwanego, powód w zakresie dochodzonego roszczenia wykazał także następstwo prawne w stosunku do adresata (strony postępowania administracyjnego) decyzji pierwotnej tj. z 18 marca 1948 r. z którą identyfikuje powstanie roszczenia odszkodowawczego. Powyższe ustalenie wynika wprost z jednoznacznego, nie wymagającego wykładni sformułowania zawartego w § 5 ust. 3 umowy z dnia 29 lipca 2015 r. (k. 7 verte). Na podstawie bowiem przywołanego zapisu w/w umowy powód nabył od spółki (...) Sp. z o.o. w N. m.in. wierzytelność przysługującą zbywcy o odszkodowanie należne za s. wynikające z utraty wartości przez budynki, stanowiące części składowe gruntu posadowione na działkach nabytych przez powoda (§ 5 ust. 3 umowy k. 7- verte).

Natomiast powód nie wykazał jednego z podstawowych elementów konstytuujących odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego – istnienia związku przyczynowo - skutkowego między zdarzeniem szkodzącym w postaci wydania przez Ministra Zdrowia w dniu 18 marca 1948 r. wadliwego w sposób rażący, a przez to nieważnego orzeczenia o przejęciu przedsiębiorstw (...), a szkodą w postaci utraty wartości nieruchomości objętych w/w orzeczeniem. Należy zwrócić uwagę, iż powód definiuje dochodzoną w niniejszym postępowaniu szkodę jako – różnicę wartości wskazanej nieruchomości pomiędzy stanem z daty decyzji z 1948 r. a datą zwrotu tej nieruchomości poprzednikowi prawnemu powoda, co nastąpiło 2015 r. (oświadczenie powoda: protokół rozprawy z dnia 28 lipca 2017 r. k. 357). Jednocześnie powód przyznał, iż mienie z którym wiąże istnienie roszczenia odszkodowawczego, którego wymiar określa przez posłużenie się metodą dyferencyjną, było w posiadaniu pierwotnie przedsiębiorstwa państwowego, a następnie na skutek jego komercjalizacji i w konsekwencji przekształcenia w spółkę (...) S.A. w posiadaniu tegoż podmiotu (okoliczność bezsporna). Zatem w okresie w jakim przedmiotowe nieruchomości były w posiadaniu wymienionych podmiotów (przedsiębiorstwa państwowego, a później spółki akcyjnej) to działania tych podmiotów lub ich zaniechania miały wpływ na inkryminowane przez powoda pogorszenie się substancji materialnej, do której odnosi się wywodzone w pozwie roszczenie. W analizowanym przypadku brak jest normatywnych podstaw aby za działania osób trzecich (posiadaczy rzeczy) odpowiedzialnością za pogorszenie rzeczy obciążać Skarb Państwa. W szczególności podstawy takiej nie stanowi przepis art. 160 k.p.a., który z uwagi na uregulowania intertemporalne ma w tej sprawie zastosowanie. Nie stanowi bowiem normalnego (adekwatnego) następstwa wydania przez władzę administracyjną w sposób wadliwy przywołanego wyżej orzeczenia administracyjnego (indywidualnego aktu władczego) opisywana dewastacja mienia (nieruchomości wraz z naniesieniami) dokonana przez podmioty, które z wyłączeniem innych osób korzystały z niego. Niezrozumiałe jest zatem dlaczego to Skarb Państwa winien ponosić odpowiedzialność za wszelkie pogorszenie substancji majątkowej objętej pierwotnie rozstrzygnięciem administracyjnym z 1948 r. w okresie od objęcia tej substancji w posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe, a następnie przez korporacyjną osobę prawną działającą w formie spółki akcyjnej.

Należy pamiętać, iż na gruncie ustawy z 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych przedsiębiorstwo państwowe było samodzielnym, samorządnym i samofinansującym się przedsiębiorcą posiadającym osobowość prawną (art.1 ustawy), który zgodnie z przepisem art. 47 ustawy występował w obrocie we własnym imieniu i na własny rachunek.

Zatem brak jest podstaw do przypisania pozwanemu w niniejszej sprawie odpowiedzialności za działania lub zaniechania wskazanych podmiotów trzecich.

Kwestia odpowiedzialności tych podmiotów nie stanowi przedmiotu rozstrzygnięcia w sprawie, jednak dla czytelności i pełności wyводу wskazać należy, iż w nakreślonej przez powoda podstawie faktycznej można jedynie rozważać możliwość poszukiwania ochrony prawnej w płaszczyźnie tzw. "roszczeń uzupełniających" czyli instytucji uregulowanych w przepisach art. 224 i następnie kodeksu cywilnego. Jednakże wobec faktu, iż Skarb Państwa w dacie zwrotu nieruchomości poprzednikowi prawnemu powoda nie był jej posiadaczem, także ta podstawa prawna nie kreuje zasadności dochodzonego przez powoda roszczenia.

Wskazana podstawa prawna, a dokładnie przepisy art. art. 224 i 225 k.c., który kreują odpowiedzialność posiadacza rzeczy, który nie jest jej właścicielem wobec nieposiadającego właściciela jest w ocenie sądu orzekającego jedyną możliwą do rozważenia podstawą prawną w sprawie niniejszej (z uwagi na opis stanu faktycznego). Jest tak dlatego, iż zdaniem sądu przywołane przepisy stanowią *lex specialis* w stosunku do przepisu art. 160 k.p.a., wynika to z tego, iż kwestie możliwych rozliczeń między właścicielem rzeczy a jej posiadaczem, które m.in. aktualizują się w dacie zwrotu nieruchomości właścicielowi w następstwie stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej, ujmują w sposób kazuistyczny (bardziej precyzyjny), wykluczający zastosowanie normy art. 160 k.p.a.

Z przyczyn podanych wyżej zastosowanie wskazanej instytucji w sprawie niniejszej nie jest jednak możliwe z uwagi na brak wykazania przez powoda, iż przy takiej konfiguracji roszczeń to pozwany Skarb Państwa jest biernie legitymowany w niniejszej sprawie.

Z tych względów wobec oczywistej bezzasadności żądania powództwa zbędnym było prowadzenie postępowania dowodowego zmierzającego do ustalenia stanu budynków znajdujących się na nieruchomości po zakończeniu II Wojny Światowej oraz w chwili ich zwrotu w 2015 r. , jak i zwymiarowania wysokości szkody z tym związanej.

Wobec stwierdzenia braku roszczenia powoda zbędnym jest odnoszenie się do zarzutu pozwanego o jego przedawnieniu, albowiem ulec przedawnieniu może jedynie istniejące roszczenie.

Biorąc powyższe pod uwagę należało orzec jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.